

Kronohäktet i Ystad

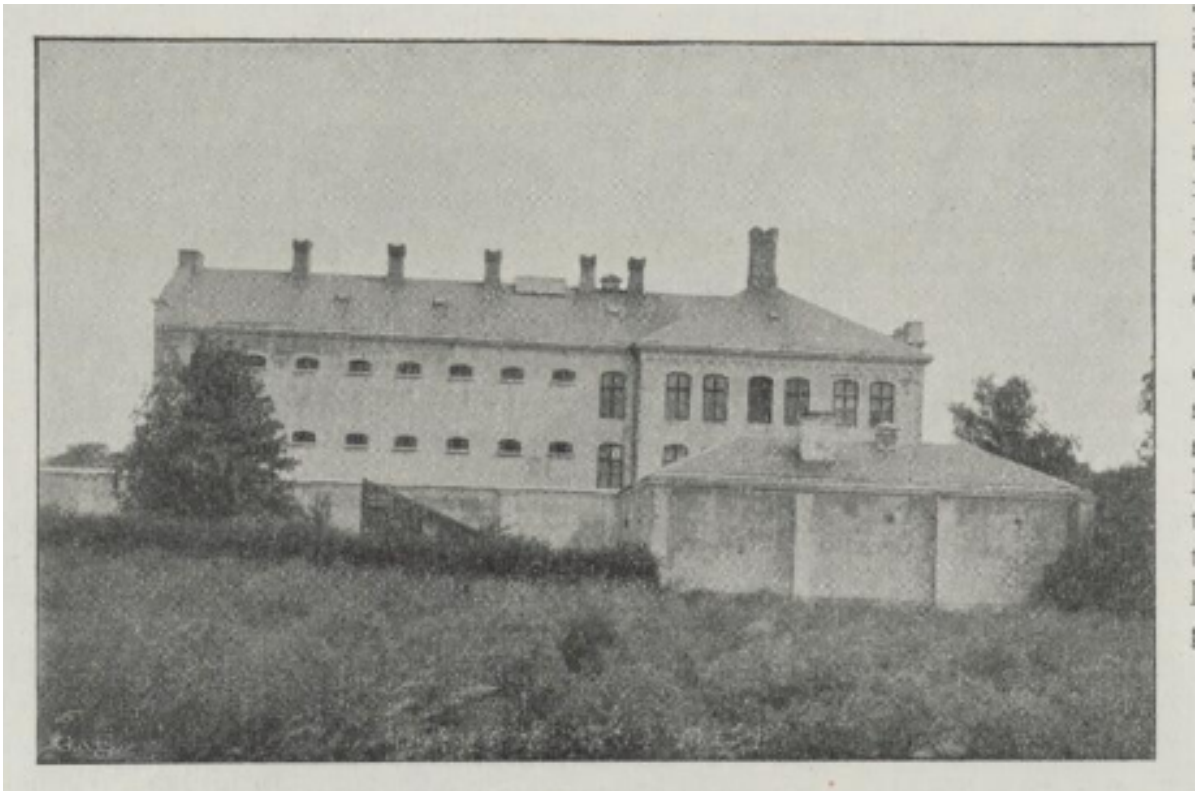
Brandredaktionen

1907

Det finnes nog blott en rolig historia om det sorgens palats, som heter Kronohäktet i Ystad.

Den lyder: Då den nuvarande kungen på 1870-talet för första gången besökte den lilla skånska Östersjöstaden, var det första som mötte hans ögon ett stort hus, flaggprygt, och på flaggan stod med stora bokstäver: Välkommen! Det var kronohäktet...

Det är ett av de smärre fängelserna. Blott femtio celler, mycket små, försedda med ett ytterligt litet, väggfast hörnbord samt klosett.

Brand har knäppt fängelset från dess västra sida. Den delen, som innesluter direktörens och sergentens bostäder, ser ju rätt hemtrevlig ut. Och trädgården, som omger fängelset, är ock så mycket täck, men det är ej där som fångarna får sin lilla promenad, utan i en särskild fänggård, solfjäderformig, med en liten trekant för varje fånge.

Arbetet består i att göra mattor, outslitliga tågmattor som begagnas i fängelserna, ränsa kaffe och mala kryddor.

Brand har intagit denna bild nu med anledning av att den sista Helsingborgsdemonstranten lämnat denna kristna hämndanstalt.

Kronohäktet i Ystad har hyst flera s. k. politiska fångar. För omkring fem år sedan satt Johan Pihlman, »Auroras» redaktör, där från den 5 okt. 1901 till den 5 mars 1902. Han skriver därom:

»Slottet, det kungliga vita, därute väster om stapelstaden Ystad, det tyckte jag utmärkt om! Fridfullt har man det ju i cellen n:r 19 och är man förståndig, njutande av lämplig föda och iakttagande hygienens lagar så långt möjligt är, så fetmar man. Så gjorde jag - ökade 5 kilo i vikt på fem månader.»

(Auroras nuvarande ansvarige utgivare har suttit av böter minst ett par gånger.)

I januari förra året började Albert Jensen sitt ett års fängelse för antimilitaristisk propaganda, under vilken tid han ofta skrev intressanta och uppmärksammade artiklar i *Brand*.

Och då han suttit där omkring 11 månader flyttade fem ungsocialister in, demonstranterna från Helsingborg. Det var fyra dagar före julen 1906.

Därom skriver Filip Ström:

»Från Landskrona fängelse blevo vi transporterade till Ystad. Vi kommo dit den 20 december vid 11-tiden på kvällen. När jag kom in icellen som blivit mig anvisad blev jag glad, ty här var åtminstone något så när varmt, och icke som i Landskrona⁽¹⁾. Maten var även bättre, ordentligare lagad, och det var ju bra, så jag åtminstone kunde äta det lilla jag fick; men tyvärr var det ej heller mycket, utan **jag svalt förfärligt**; men så blev jag van att svälta, och på slutet gick det rätt bra. När jag suttit inne en tid började jag även på att frysa och hade frosskakningar. Tiden gick dock ganska bra. Sön- och helgdagar voro värst, ty då får man icke ha någon sysselsättning. Jag fick visserligen låna en bok var söndag, men fy fan! Det var bara strejkbrytarlitteratur, »Arbetarens vän», organ för gulingförbundet, samt en massa religiösa böcker. Men alla personer, jag hade att göra med, voro ju snälla, så humöret mitt var för jämnan bra. Och så kom jag ut, lycklig över friheten och glad, fast mitt hjärta är fullt av hat mot det bestående samhället. Vad har förtryckarna vunnit? Jag hatar mycket, mycket mera nu än förut.»

I detta sammanhang kan det ju passa att skriva om, vad kronohäktets präst, pastor Bergström, i sin rapport till fängelsestyrelsen yttrat om de fem Helsingborgsdemonstranterna, som suttit kortare och längre tid av detta år i Ystadsfängelset:

»De fem, skriver han, tillhöra Helsingborgs ungsocialistiska klubb. Dessa äro i åldern 17-27 år, äro vakna och intresserade, samt göra, när man talar med dem enskilt, ett öppet och i det hela taget ganska gott, delvis mycket gott intryck. Deras ståndpunkt framträder närmast såsom strävan att oinskränkt hävda den »individuella friheten», detta även i medveten motsats mot den socialdemokratiska partidisciplinen. Allt ont härrör ytterst från den närvarande samhällsformen och skall försvinna med denna... Ett, vad fängelsevården beträffar, speciellt önskemål, på sådana platser, där personer tillhörande nämnda åskådning avtjäna dem ådömda straff, synes mig vara att man vid fängelsebibliotekens förseende med nya böcker toge särskild hänsyn till deras behov. Dessa unga män äro ofta utmärkta genom levande bildningstörst och kunna tillgodogöra sig ganska gedigna saker.»

Vidare omtalar pastor Bergström, att en av dem »ohövligt avböjt erbjudande av konfirmationsundervisning».

Pastor Bergström är också utomordentligt tillgivet omtalad i brev från de straffade till *Brand*, vilket vi vilja betona, på det ej Landskrona fängelsepräst då hans kristliga uppträdande skall avslöjas, skall ha tillfälle säga att det är för han är präst som ungsocialisterna pricka honom. Det är visserligen ett stort fel att vara präst, men det kan vara skillnad på präst och präst.

Hinke Bergegren och Olov Sundström äro f. n. de sista av ungsocialisterna, som för antimilitaristisk agitation sitta på det lilla soliga fängelset i Ystad.

⁽¹⁾ Ström och S. Lundberg ha båda givit *Brand* otäcka skildringar från kronohäktet i Landskrona, särskilt angående prästen och hans

kristna kärlek. När vi fått karlens porträtt, skola också avslöjandena följa.

Det Anarkistiska Biblioteket

Brandredaktionen
Kronohäktet i Ystad
1907

Tidningen Brand #10 1907

sv.anarchistlibraries.net